

Innhold

Kapittel 1 Introduksjon: Demokratiske byrom?	13
<i>Gro Sandkjær Hanssen og Marianne Millstein</i>	
1. Introduksjon	13
2. Bokens utgangspunkt: Privat eide byrom	15
3. Bokens struktur	20
4. Datagrunnlag	22
Litteratur	23
DEL 1 TEORETISKE PERSPEKTIVER	27
Kapittel 2 Byrom og demokrati: Mot en operasjonalisering	29
<i>Beata Sirowy og Melissa Anna Murphy</i>	
1. Introduksjon	29
2. Demokrati og offentlige rom	30
3. Demokratiske idealer for offentlige rom: Et historisk blick	32
4. Offentlige byrom i krise?	33
5. Operasjonalisering av demokratiske offentlige rom	37
6. Oppsummering	41
Litteratur	42
Kapittel 3 Demokratiske byroms sosiomaterialitet	45
<i>Melissa Anna Murphy</i>	
1. Introduksjon	45
2. Bakgrunn: relasjonell sosiomaterialitet i det bygde miljø	47
3. Aktørnettverksteori som en ramme for å forstå demokratiske byrom ...	48
4. Sosiomaterialitet i demokratiske byrom i lys av aktørnettverksteori	56

5. Oppsummering	61
Litteratur	62
Kapittel 4 Demokratiske byromsprosesser	64
<i>Gro Sandkjær Hanssen og Marianne Millstein</i>	
1. Introduksjon	64
2. Medvirkningsperspektiv	64
3. Styringsperspektiv	68
Litteratur	71
DEL 2 STRATEGI, PLANLEGGING OG STYRING AV BYROM	75
Kapittel 5 Norsk byromspolitik	77
<i>Gro Sandkjær Hanssen og Inger-Lise Saglie</i>	
1. Introduksjon	77
2. Teoretiske perspektiver på kommunens styring av byrom	79
3. Nasjonale styringssignaler for utviklingen av byrom	84
4. Regionale styringsvirkemidler etter plan- og bygningsloven	90
5. Hvilke muligheter gir plan- og bygningsloven kommunene til å styre byromsutviklingen?	95
6. Oppsummering: Plan- og bygningsloven er en verktøykasse – må brukes for å fungere	100
Litteratur	100
Kapittel 6 Byromspolitikken til Oslo og Stavanger	103
<i>Inger-Lise Saglie og Gro Sandkjær Hanssen</i>	
1. Introduksjon	103
2. Stavanger kommunes styring av byrom	104
3. Oslo kommunes styring av byrom	111
4. Oppsummerende styringsanalyse	131
Litteratur	132
Kapittel 7 Byrom og sosialt bærekraftig byutvikling	134
<i>Marianne Millstein</i>	
1. Introduksjon	134
2. Offentlige rom og sosial bærekraft	135
3. Fortetting og byromsutvikling i den kompakte byen	136

4. Globale perspektiver og nasjonale tilnærminger til byromsutvikling	138
5. Nasjonale føringer og lokale byromstrategier	140
6. Byromstrategier i Stavanger og Bodø	142
7. Sosial bærekraft og byrommenes geografi	147
8. Oppsummering	149
Litteratur	150
Kapittel 8 En demokratisk rett til byliv. Universell utforming som strategi for mangfold	153
<i>Inger Marie Lid</i>	
1. Introduksjon	153
2. Universell utforming i politikk og lovgivning	154
3. Etikk i planlegging	157
4. Funksjonsevne og funksjonshemning	159
5. Bilfritt byliv i Oslo som illustrativt eksempel	160
6. Retten til byliv gir behov for ny kunnskap	163
7. Oppsummering	165
Litteratur	166
DEL 3 BYROM FOR ALLE? DEMOKRATISKE OFFENTLIGE ROM I PRAKSIS	169
Kapittel 9 Medvirkning i byromsutviklingen	171
<i>Marianne Millstein og Gro Sandkjær Hanssen</i>	
1. Introduksjon	171
2. Hva er lovkravene til medvirkning?	172
3. Sikres medvirkning i dagens praksis?	174
4. Hvordan sikres medvirkning i utforming og design?	182
4. Oppsummering	187
Litteratur	188
Kapittel 10 Sikrer utforming og design demokratiske byrom?	190
<i>Melissa Anna Murphy</i>	
1. Introduksjon	190
2. Utformingens mulige roller	191
3. Det performative ved romlig utforming av demokratiske byrom	192
4. Det produktive bak romlig utforming av demokratiske byrom	214

5. Oppsummering	223
Litteratur	225
Kapittel 11 Sikrer dagens forvaltning og drift demokratiske byrom?	227
<i>Melissa Anna Murphy</i>	
1. Introduksjon	227
2. Dagens praksis: stor variasjon i byromsforvaltning	228
3. Konsekvensene av byromsforvaltning på ulike demokratidimensjoner ..	229
4. Analyse av byromsforvaltningen i tre norske byer	232
5. Byromsforvaltning av tre norske havnepromenader	236
6. Diskusjon: dilemmaer i byromsforvaltning	243
7. Oppsummering	253
Litteratur	254
Kapittel 12 Bruken av byens offentlige rom	256
<i>Sverre Bjerkeset og Jonny Aspen</i>	
1. Introduksjon	256
2. Klassifikasjon av byromsbruk	257
3. En helhetlig klassifikasjon	258
4. Potensial og utfordringer	268
5. Oppsummering	270
Litteratur	271
Kapittel 13 Sammenkoblingen av byrom	272
<i>Siv Ruud Grønningen</i>	
1. Introduksjon	272
2. Teoretiske perspektiver	273
3. Bakgrunn: bydel Gamle Oslo	275
4. Metode	275
5. Offentlighet i Smalgangen	278
6. Offentlighet i Stasjonsallmenningen	280
7. Utviklingen av Oslos offentlige rom: visjoner og mål	281
8. Analyse	285
9. Oppsummering	289
Litteratur	290

Kapittel 14 Byrommene på Sørenga – kilde til kontakt eller grobunn for konflikt?	293
<i>Yngvild Margrete Mæhle</i>	
1. Introduksjon	293
2. Teoretiske perspektiver	294
3. Presentasjon av casen: Sørenga	297
4. Sørenga som offentlig rom – visjoner og utfordringer	299
5. Oppsummering: spenninger mellom byfelleskap, bydelsfelleskap og nabofelleskap	305
Litteratur	306
Kapittel 15 Bibliotekene som byrom – Stormen	309
<i>Hanna Meyer Thuestad</i>	
1. Introduksjon	309
2. Stormen bibliotek, Bodø	314
3. Demokratiske rom	314
4. Stormen som demokratisk byrom	316
5. Stormen – som demokratisk medvirkningsprosess	320
6. Oppsummering	323
Litteratur	324
Kapittel 16 Politiske byrom? Partienes bruk av byrommene	326
<i>Gro Sandkjær Hanssen</i>	
1. Introduksjon	326
2. Teoretiske perspektiver	327
3. Politiske partiers valg av arenaer	329
4. Hvilke byrom brukes av partiene?	333
6. Hvilke utfordringer opplever politiske partier?	338
7. Oppsummering	347
Litteratur	348
Kapittel 17 Ivaretas byrommenes meningsytringsfunksjon?	350
<i>Gro Sandkjær Hanssen</i>	
1. Introduksjon	350
2. Privat eide byrom: Hvordan sikres offentlig tilgjengelighet?	351
3. Meningsytringsfunksjonen: innbyggernes rettigheter	363
4. Hvordan ivaretas byrommenes meningsytringsfunksjon?	365
5. Er innbyggernes rettigheter ivaretatt?	372
Litteratur	378

Kapittel 18 Rom for protest? Byrom som arena for massedemonstrasjoner ...	380
<i>Gro Sandkjær Hanssen</i>	
1. Introduksjon	380
2. Teoretiske perspektiver	380
4. Hvordan har byrom for massemobilisering vært vektlagt i Oslos byutvikling?	382
5. Legger dagens byutvikling til rette for massemobilisering?	395
6. Oppsummering	398
Litteratur	398
Kapittel 19 Terrorsikring og demokratiske byrom	401
<i>Stian Lid</i>	
1. Introduksjon	401
2. Bakgrunn: fysiske sikringstiltak og demokratiske aspekter ved byrom ...	402
3. Sikringstiltak og demokratiske aspekter	403
4. Oppsummering	416
Litteratur	418
Kapittel 20 Sosial kontroll som kriminalitetsforebyggende strategi	420
<i>Marina Hiller Foshaugen</i>	
1. Introduksjon	420
2. Politi og arkitekters rolle som kriminalitetsforebyggere i offentlige rom .	422
3. Forebyggende arbeid i fysiske omgivelser	423
4. Sosial kontroll som overvåkningsstrategi	424
5. Strategier for overvåkning i offentlige rom	425
6. Effekten av trygghets- og sikkerhetsskapende tiltak i offentlige rom	431
7. Oppsummering	433
Litteratur	434

DEL 4 AVSLUTNING	437
Kapittel 21 Byrom – mellom attraktivitet, demokrati og bærekraft	439
<i>Gro Sandkjær Hanssen og Marianne Millstein</i>	
1. Spørsmålene vi stilte	439
2. Byrom som resultat av demokratisk styring og medvirkning	440
3. Byrom som arena for ytringsfrihet og meningsdannelse	442
4. Byrom som arena for bysamfunnsintegrasjon og utvikling av medborgerskap	444
5. Oppsummering	448
Litteratur	450
Etterord: On the Impossibility – and Necessity – of Public Space	451
<i>Don Mitchell</i>	
References	458
Register	460